

Anmeldelse

Nanna Bjargum, Hanne Geist, Merete Vonsbæk:
Opgave og tekst,
Tyskforlaget 2003.

Bogen *Opgave og tekst* er det skriftlige resultat af et projekt om opgaveorienteret undervisning, som Nanna Bjargum, Hanne Geist og Merete Vonsbæk gennemførte i skoleåret 2000-2001 med støtte fra Gymnasieafdelingen. Et projekt som forfatterne stadig udvikler bl.a. med kurser over hele landet.

Forfatternes udgangspunkt og eksplicite inspirationskilder til den opgavebaserede undervisning er Jane Willis (*A Framework for Task-Based Learning*), samtaler med og artikler af Michael Svendsen Pedersen (Institut for Uddannelsesforskning på RUC) og Paul Portmann-Tselikas (Karl-Franzen Universität Graz), men de inddrager også en lang række andre sprog- og indlæringsteoretikere.

Bogen er blevet til i et tæt samarbejde, hvor to af kapitlerne er skrevet i fællesskab, mens de andre afsnit har forskellige hovedforfattere alt efter forfatterens særlige interesser og fokus.

Indledende opsummerer forfatterne det grundlæggende i enhver opgavebaseret undervisning, nemlig at opgaverne skal skabe et reelt kommunikationsbehov, vægten skal ligge på indhold, ikke på sproglige former, aktiviteten skal være målrettet og aktiviteten skal føre frem til et resultat. Underviseren skal altså i hver opgave gennemtænke formålet med den specifikke opgave.

Hovedvægten i bogen er udviklingen og præsentationen af forskellige opgaver inden for opgavebaseret undervisning, og forfatterne anbefaler da også læserne at starte med opgaverne og derfra gå til de teoretiske afsnit. Som sådan henvender bogen sig altså

først og fremmest til os praktikere, men samtidig er det dog også vigtigt for forfatterne at præsentere en samlet teoretisk tilgang til denne form for undervisning og dennes forcer. Dette gøres i bogens første kapitler, der dels koncentrerer sig om de pædagogiske og didaktiske udfordringer i elevernes refleksive identitetsdannelse, masse-gymnasiet og den nye lærerrolle, samt opridses forfatterne litteratur- og sprogtilegnelsesteoretiske udgangspunkter for den opgavebaserede undervisning. Sidst i bogen er der et afsnit om IT-baserede opgaver og en opsummering af, hvad der kan siges at konstituere god sprogundervisning.

Det centrale i forfatterne projekt er at ville bruge den kommunikative undervisning eller altså her den opgavebaserede tilgang også i litteraturundervisningen. De ønsker at fastholde en tradition forankret i litteraturlæsningen og den litterære fortolkning, da de i litteraturen og mødet med 'det andet' ser en væsentlig almendannende funktion.

Som litteraturteoretisk udgangspunkt vælger forfatterne den læserorienterede litteraturteori, som de finder i den tyske receptionsæstetik og den amerikanske reader-response-teori, idet de vil tage udgangspunkt i interaktionen mellem tekst og læser. Argumentationen er her med Lothar Bredella, at i mødet mellem elevens bevidsthed og tekstens univers udfordres eleven på sit syn på verden og herigennem kan dannelse opstå. De beskæftiger sig især med Wolfgang Isters teori om 'tekstens tomme pladser', der kræver udfyldning og dermed appellerer til læserens fantasi, forhåndsviden og indlevelsessevne - hvilket udgør et stort didaktisk potentiale for motivationen. På samme måde kan teorien om 'den implicite læser', hvor den enkelte læsers forudsætninger kun giver nogle fortolkningsmæssige muligheder, udnyttes til i samarbejde at finde flere af tekstens mulige potentialer. Hele ideen er altså at renoncere fra en fastlagt fortolkning (lærerens), og i stedet lægge op til et aktivt samarbejde omkring analyseprocessen, så eleverne kan og skal opfatte sig selv som kompetente læsere. På den måde vil forfatterne altså kombinere den opgavebaserede undervisnings force: at skabe autentisk kommunikation med en litteraturundervisning, hvor hovedvægten ikke lægges på lærerens mere eller mindre sofistikerede afcheckspørgsmål til teksten, men derimod på et reelt behov for at gøre sig forståelig over for den anden.

Og hvad så med grammatikken og sprogindlæringen? Nanna Bjargum gør status over sin egen indlæring som elev på et italienskhold og konstaterer (måske mindre overraskende), at problemerne først og fremmest koncentrerer sig om det manglende ordforråd og at de formelt indlærte grammatiske strukturer ikke kunne anvendes i den frie mundtlige sprogproduktion. Med udgangspunkt i disse erfaringer præsenteres forskellige sprogindlæringsteorier. Hovedpointen er, at når eleverne tilsyneladende ikke lærer grammatik eller til stadighed bliver ved med at lave de samme fejl i den mundtlige fremstilling, skyldes det, at der er langt fra at indlære formelle strukturer

og så til at have internaliseret dem. Der er stor forskel på, hvad de kan skrive og hvad de kan sige. Kun gennem tid og rum til at producere og lytte til sprog og i samtale med andre at afprøve og udvikle de hypoteser, eleven har om dette sprogs sammenhæng, vil der ske en sprogindlæring. Læreren skal afstå fra at rette sproglige fejl i en samtale, da fokus så flyttes fra indhold til form. Eleven kan ikke det hele på en gang. I den opgavebaserede undervisning ser forfatterne så muligheden for at lade kommunikation og sprogtilegnelse gensidigt støtte hinanden.

Eksempelmaterialet, der fylder 53 af bogens 94 sider, er dels taget fra fuldt udfoldede forløb til Karen Duve: *Die Miami Dream Men Show* og Arthur Schnitzler: *Die Toten schweigen*. Til begge disse forløb er samlet en lang række forskellige opgaver, der medtænker progression, gloseindlæring, grammatik og differentiering. De kan altså ses som eksemplariske eksempler på et helt forløb med opgavebaseret undervisning.

I den efterfølgende eksempelbank er opgaverne listet efter typer. Dvs. opgaver, der spænder fra ren tekstforståelse over fortælling til fortolkning og diskussion, nogle med fokus på det skriftlige andre på den sproglige meddelelse. Forlæggene vil være kendt af de fleste tysklærere og dermed også tilgængelige på skolerne som f.eks.: Benjamin Lebert: *Crazy*, Caroline Link & Beth Serlin: *Jenseits der Stille*, Angelika Mechtel: *Marthas kleine Reise* og Inge Scholl: *In der Hitlerjugend*. Som forfatterne selv påpeger, er det af stor vigtighed ikke bare at bruge løs, men at indtænke opgaverne i den konkrete klasse og være parat til at justere undervejs. Alle opgaverne tager udgangspunkt i tyske tekster, men forfatterne håber også, at metoden vil kunne bruges i andre fremmedsprog.

Diskussionen om den rette grammatikundervisning eller sprogtilegnelse vil næppe stoppe her, men det er ganske givet, at der her er et vægtigt og gennemarbejdet indlæg, der både provokerer til den gode refleksion over, hvad man gør og hvorfor i tyskundervisningen, samtidig med at de velgennemtænkte forløb og de mange opgaver er en guldgrube af inspiration, der må give enhver tysklærer lyst til at gå i gang. Skulle der så også for eleverne opstå en fornemmelse af, at de rent faktisk lærer lige så meget ved at prøve at tale tysk en hel time, som ved at lave indviklede grammatiske øvelser, ville det jo heller ikke være så dårligt.

Lise Bruun Rasmussen
Sønderborg Gymnasium
lr@sndrborg-gym.dk

Bogens forside er gengivet med venlig tilladelse fra Tyskforlaget.